

List izhaja
dvakrat na mesec.

Posamezna št. 75 p

Naročnina
mesečno 1.50 D.Rokopisi se ne
vračajo.Nefrankirana pisma
se ne sprejemajo.

VOJNI INVALID

Poštnina plačana
v gotovini.Uredništvo in
upravnništvo v
Št. Peterski
vojašnici. **Glasilo izvršnega odbora udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot kraljevine SHS.**

Reflektantom na trafike.

Pojasnili smo že v eni prejšnji številki našega lista delo komisije za pregledovanje malih trafik, ki se je bavila z delom od začetka januarja do sedaj. Komisija je izvršila vse priprave in izbrala vse trafike, ki niso zaščitene po zakonih in se morajo podeliti vojnim žrtvam. Cel elaborat je bil poslan na vpogled ministrstvu za socialno politiko v Beograd v odobritev. Minister za socialno politiko je delo gori omenjene komisije odobril in poslal elaborat delegaciji ministrstva financ v Ljubljani v nadaljnjo izvršitev.

Kakor smo poizvedeli, bo nadaljni potek glede podeljevanja sledeči: Vse po zakonih nezaščitene trafike, ki jih je komisija izbrala in sicer znaša njih število v celi Sloveniji okrog 700, bodo objavljene v enem začetkom julija izdanem »Uradnem Listu«. Objavljene bodo dotične trafike, ki pridejo v poštev za podelitev, vse naenkrat. Kakor običajno bodo razvidni dohodki posameznih trafik in pogoji, pod katerimi se iste podelijo.

Vendar pa je treba pri tem povdarjati, da to ne bo nikak razpis kakor običajno, da se ta ali ona trafika na vsak način odda drugemu prodajalcu. Ta objava bo izvršena le v ta namen, ako se bo za posamezno trafiko kaka vojna žrtev oglasila, da reflektira nanjo. One trafike, za katere se ne bo oglasila nobena po zakonu zaščitena oseba, pa bodo ostale potem še nadalje v rokah dosedanjih prodajalcev.

Rok za nalaganje ponudb bo določen na en mesec. Ker bo torej zelo kratek, priporoča se vsem reflektantom, da se že sedaj zanimajo za one prodaje, za katere mislijo prositi.

Pri tem opozarjamo dotičnike na sledeče okolnosti:

Imeti bo treba predpisane lokale in zadostno vsoto denarja za zalogo. Glede kavcij, ki se običajno polagajo pri prošnjah, pa še ni gotovo, ako se bodo v teh slučajih zahtevale, ker je prevladovalo v komisiji mnenje, da bi se te lahko pri tozadrevni objavi zaenkrat spregledale. Paziti je treba, ako trafika, za katero se misli prositi, donša toliko, da se bo mogel dotični preživljati, ali da mu bo mogla v kaki izdatni meri koristiti. Objavljeni dohodki pa najbrž ne bodo v vseh slučajih dovolj točni. Zato naj se vsak reflektant sam nekoliko informira pri finančnih kontrolah, zalogah, ali pa drugih pripomočkih. Znano je, da v nekaterih krajih prodaja vsled podražanja izdelkov in slabih kvalitet blaga precej nazaduje.

Treba je dobro preračunati tudi režijo, posebno pa premisliti tam, kjer so male prodaje precej oddaljene od glavnih zalog. V nekaterih krajih, kjer ni železnice stane zelo izdatne vsote prevažanje na vozovih od glavnih zalog.

Reflektantom se povdarja, da zamorejo prositi zaenkrat za več trafik, ki bodo objavljene. To pa zato, da v slučaju, ako se zanima več prosilcev za eno trafiko in se podeli drugemu prosilcu, da kdo popolnoma ne propade. Na ta način bo finančna oblast dotičnega vpoštevala pri drugi trafiki.

V krajih, kjer bi bilo po več manjših nepotrebnih trafik, za katere se ne bo nihče oglašil, se lahko prosi, da se dotične proste trafike lahko združijo v eno, ako finančna oblast uvidi, da je to upravičeno.

Možno pa je tudi ustanovljati v slučaju potrebe popolnoma nove trafike. Uprava državnih monopolov v Beogradu je izdelala naredbo z dne 1. jun. 1923 M. R. br. 16.408 finančnim

direkcijam, da pozovejo vse okrajne uprave finančnih kontrol, naj ugotove, v katerih krajih bi bilo z ozirom na število prebivalstva in krajevne razmere ali oddaljenosti sosednih trafik ustanoviti nove trafike. Tozadrevne sezname naj pošljejo Udruženju vojnih invalidov, da tekem 10 dni zasede po vojnih žrtvah te novo ustanovljene trafike ali pa pismeno odgovori, da zasedba po vojnih žrtvah ni mogoča.

V slučaju, da zasedba od strani Udruženja ni mogoča, bodo okrajne finančne kontrole predlagale, kateri drugi osebi naj se trafika podeli.

Posebno je treba imeti v evidenci gostilne, krčme in barake, kjer se zbirajo delavci in namočenci, da prosijo za koncesije prodaj tobaka, ali se poslužujejo hišnih trafik, imajo toraj skrb okrajne uprave finančnih kontrol, ki bodo pravočasno stavile predloge Udruženju. Vendar pa naj se za te tudi reflektanti sami zanimajo.

Glede odvzemanja trafik dosedanjim prodajalcem pa je treba upoštevati nekatere določbe pravilnika k invalidskemu zakonu.

Male prodajalne se ne smejo jemati osebam, katerih eksistenca bi bila vsled tega ogrožena, ako prav niso zaščitene z zakonom, kar velja posebno za revne vdove z otroci.

Ako bi se ne mogli dobiti prostori za malo prodajalno tobaka, se pusti ista začasno, dokler se ne najde lokala sedanjemu prodajalcu proti temu, da zaposli pri prodaji koga, ki je zaščiteno z invalidskim zakonom in da prepusti del dohodkov invalidskemu Udruženju.

Ko bodo vse trafike, ki jih je komisija določila, objavljene v »Uradnem Listu«, bo treba skrbeti, da reflektanti pravočasno zaprosijo za posamezne prodaje in da se držijo natančno roka, ki bo stavljen za vlaganje prošnje.

Glede prošenj bodo itak natančni pogoji stavljeni in pojasnjeni v dotični objavi v »Uradnem Listu«. Da pa se delo prosilcem olajša, da zamorejo že sedaj vse potrebno pripraviti, se pojasni nekatere pogoje, ki bodo stavljeni, v kolikor so nam znani.

Nekolekovane prošnje naj se vlagajo vse potom podružnic Udruženja. Iste naj vsebujejo natančne podatke o razmerah, družinskih podatkih, premoženjskem stanju, pri invalidih tudi podatke glede invalidnosti, da so dani vsi pogoji glede lokala, sredstev za nabavo in vzdrževanja.

Priloženo mora biti tudi npravstveno spričevalo in eventualni drugi osebni dokumenti, oziroma družinski list.

Konečno bodi omenjeno, da se pri večjih trafikah tudi lahko zahteva priklopitev po več oseb. Povdarja pa se, da morajo v tem slučaju vse dotične pridružene osebe pri trafiki sodelovati z delom in vzdrževanjem. Ne velja več, da bi kdo samo partiticipiral na dobičku brez vsakega sodelovanja. To se bo dovolilo edino pri slepih in tako težkih invalidih, ki niso za nobeno delo.

Toliko naj bo v pojasnilo onim, ki reflektirajo na trafike. Naj pazijo natančno in se že prej ravnajo po predstojajočih navodilih, ki se pa seveda lahko v kaki meri spremenijo. Posebno jim je treba paziti na objavo, rok in pogoje, ki se jih bo treba natančno držati.

Ko izide objava, bomo skušali takoj priobčiti vsaj njene glavne stvari v našem listu »Vojni Invalid«. Ako pa komu še ne bo kaj jasnega, naj se takoj obrne za pojasnilo do svojega odbora našega Udruženja.

natančen naslov prosilca, podatke o invalidnosti, številko uverenja, kratko popisano gmotno stanje, družinske podatke glede žene in otrok in eventualno tudi namen, zakaj se podpora ali obleka potrebuje.

Po možnosti naj se vse dokaže s prilogami, ako so na razpolago. Invalidskega uverenja pa ni treba nikdar prilagati, temveč v prošnji navesti le številko.

2. Prošnje za proteze, popravilo istih ali ortopedije, naj vsebuje predvsem, kdaj je dotični isto zadnjikrat prejel. Utemelji naj se potreba in eventualno izrazi želja, do kdaj bi zaproseno dotični rad prejel in kakšna naj bode. Pri povračilu stroškov za po zakonu dovoljena malenkostna popravila ali nabave, katere invalid sam preskrbi v privatni delavnici, pa je treba predložiti račune.

3. Pri prošnjah za trafike se je treba držati natančno pogojev v razpisu ali ki se jih poizve pri finančnih oddelkih. Paziti je treba, da se ne preokrača rok za vlaganje. Dokazati je treba, da so izpolnjeni vsi zahtevani pogoji posebno glede lokala, event. kavcije in gotovine za nabavo. Navesti je številko invalidskega uverenja ali pri vdovah in sirotah številko knjižnega izpiska, na katerega prejema pokojnino, natančne družinske in gmotne razmere in dokazati neoporečnost.

4. Za zaostalo pokojnino in doklade je navesti številko knjižnega izpiska, čas in event. davčne podatke. Pri dokladah, ako se prosi zanje, je treba dokazati opravičenost v smislu zakona. Posebno pri vdovah pod 40 leti je treba z uradnim zdravniškim spričevalom to dokazati.

5. Prošnje za nadpreglede naj vsebujejo številko uverenja in kdaj je potekel rok. Pri poslabšanju hibe pa je treba priložiti vselej spričevalo uradnega zdravnika.

6. Za službe se mora navesti in priložiti dokazila o starosti, šolanju, neoporečnosti invalidnosti in o eventualnih poprejšnjih službah.

7. Za obrtne liste in druge koncesije, navesti je in dokazati s prilogami učno, pomočniško dobo in izpolnitev vseh drugih pogojev, ki jih zahteva obrtni red. Pri prostih obrtih pa kar se zanje po obrtnem redu zahteva.

8. V prošnji za brezobrestna in druga posojila je treba navesti zakaj se potrebuje, dva po stanju ali premoženju zmožna poroka in kako se misli vračati ter eventualno obrestno mero. Razložiti je treba in dokazati premoženjsko stanje in popisati eventualno imetje.

9. K posvetovalnim komisijam se zaprosi z natančno navedbo hibe, številko uverenja, družinskih in gmotnih razmer, za kakšni poklic se namerava odločiti ali kakšen pripomoček k hibi se želi. Za podpore, obleke, pokojnine in podobne stvari pa ni vlagati prošnje na posvetovalno komisijo, kakor se zdaj dogaja.

10. Pri prošnjah za sprejem v bolnice, zdravilišča in domove pa je treba navesti številko uverenja, hibo, delanezmožnost in vzrok, radi katerega se zaprosi sprejem.

Vse dopise in prošnje je treba izvršiti natančno in lično ter jih vedno vlagati preko svojih podružnic na izvršni odbor. Podružnice pa naj vedno popišejo in potrdijo stanje in skrb, da bodo prošnje pravilne in točne. Tudi potrdila in društveni dopisi podružnic morajo biti natančni, ker se dogaja, da manjkajo podpisi in društvene stampilje, da niso vpisani itd. Vsak naj se po teh navodilih ravna, da se olajša delo na vseh mestih.

Izvršni odbor.

Ali si že član naše organizacije? Ali plačuješ članarino?**Naročajte načrt Zakona!****Delajte za naš list!**

Kakšne naj bodo prošnje?

Kljub temu, da se je že večkrat pojasnjevalo, prihajajo še vedno nepopolne prošnje iz različnih krajev. Naj se vendar vsak, ki ni popolnoma vešč ali ne ve, kakšne podatke in priloge je treba za

posamezno prošnjo, obrne prej na svojo podružnico za pojasnilo, ali pa prečita predno napiše prošnjo sledeča navodila:

1. Prošnje za podporo ali obleko naj vsebujejo

Na delo!

Med drugim je izrazil zadnji naš kongres v Splitu tudi željo, naj se list »Vojni Invalid« (»Ratni Invalid«) kolikor mogoče izpopolni, da bo v vsakem oziru dostojno glasilo našega Udruženja.

Kakor je to važno za osrednje glasilo, tako nič manj važno ni za ostala glasila vojnih žrtev po državi, torej tudi za naš slovenski list »Vojni Invalid«. Vsled tega je potrebno, da začno naše vojne žrtve vestno razmišljati o tem vprašanju in se pridno lotijo dela. Kako? Tu je mogočih mnogo načinov, vsakdo pa naj si izbere tistega, ki upa, da najbolj odgovarja njegovim zmožnostim.

Naj omenim na prvem mestu — nabiranje naročnikov. Tu se nudi hvaležno polje vsem onim, ki imajo dar govora. Poglejte samo število vojnih žrtev v Sloveniji in primerjajte ga s številom izvodov vsake številke našega lista, pa se vam takoj pokaže, koliko dela še čaka tozadevnih delavcev! Sicer je res, da marsikdo kljub najboljši volji le z veliko težavo utrpi naročnino, toda pomisli naj, da s tem pomaga samemu sebi. Vsled dolgoletnega trpljenja so mnogi postali nekam brezbrizni, ker mislijo, da jim nihče niti noče, niti ne more pomagati. To brezbriznost je treba pregnati in dotičnike prepričati, da je »Vojni Invalid« borec za naše pravice. Sproti obvešča čitatelje o našem položaju, o mestih, ki so nam dostopna in o vseh zade-

vah sploh, ki se tičejo vojnih žrtev. To pa je važno za vsakega posameznika. Kolikokrat bi si ta ali oni lahko pomagal, ako bi o pravem času poznal priložnost, tako pa tarna in toži, češ: »Ko pa nisem vedel!« Takega opozorite, zakaj ne naroča in ne bere svojega glasila!

Tudi jih je med vojnimi žrtvami mnogo, ki so naročeni na druge liste, na svoje lastno glasilo pa ne. Kako morejo taki iskati zavetja pri Udruženju, ako ga Udruženje nikoli ne najde pri njih? Predočite takim samo primere iz političnih strank! Katera stranka bo cenila in podpirala takega pristaša, ki ima naročene liste drugih strank, svoje lastne pa ne?!

Mnogi morda utegnejo pogrešati v listu tega ali onega iz njihovega kraja. Mogoče tožijo, da je list premalo zanimiv. Treba je prijeti za pero in poročati listu. Nič ne dé, če morda ni vse povedano v najbolj gladkem jeziku ali če je pisava morda neokretna. Uredništvo bo za take dopise vedno hvaležno in bo poskrbelo, da pridejo v primerni obliki v list. Čim več delavcev, tem več pestrosti, tem več živahnosti in tem zanimivejši bo list.

O nabiranju oglasov smo govorili zadnjič. Danes želimo le, da bi tiste naše besede padle na rodovitna tla. Prepričani smo, da bo v kratkem naš list na višku, ako bodo vsi prizadeti resno upoštevali naše besede!

Javnost in mi.

Morda ne bi pisali o tem, da se ni zgodilo pred nedavnim v Ljubljani par slučajev, ki nam silijo pero v roke.

Invalid je nahljil invalida, češ, da je član te in te organizacije, da izdaja invalidske interese in več podobnega.

Slučaj je žalosten že zaradi tega, ker je bil »obdelovan« vzvišen nad vsakim sumničanjem; ne le, da ne izdaja interesov vojnih žrtev, pač pa jih zastopa, kjer le more.

Osebe so pri tem postranskega pomena, zato jih ne navajamo. Gre namreč za načelo. To hočemo v naslednjem objasniti.

Splošno je opaziti, zlasti po Sloveniji, v vrstah izobraženstva veliko brezbriznost in hladnost napram nam. To invalidi čutijo in se pogosto pritožujejo zaradi tega. Kakor da jih usoda ni zakovala z vsemi vojnimi žrtvami v eno skupno družino, žive invalidi-izobraženci po večini sami zase in mnogi za našo organizacijo niti ne vedo. Ako pa jo poznajo, se jim ne zdi vredno, da bi stopili v njen krog in se morda celo lotili samaritanskega dela: pomagati sotrpinu na ta ali oni način.

To je gotovo žalostno in meče na naše izobraženstvo luč, ki ni ravno najugodnejša, vendar se mi zdi, da je treba skušati ta pojav razumeti.

Mislím, da se prav nič ne motim, ako trdim, da je današnje brezbriznosti, kakor smo jo zgoraj omenili, v prvi vrsti krivo slabo in skrajno neugodno stanje, da ne rečem naravnost beda naše inteligence. Izobraženstvo se rekrutira med nami po večini iz uradništva, ki pa je danes, kakor znano, v silno slabem gmotnem položaju. Uradnik davno ni več tisti »gospod«, kakor nam živi v spominu izza dobe pred vojno, ampak siromak, ki se vsak korak bori za skromni košček kruha. Zato je ves njegov prosti čas ubit z raznim delom za vsakdanje življenske potrebščine, ki si jih ne more zagotoviti z rednimi prejemki, s svojo mesečno plačo. Ta okolnost pa gotovo v znatni meri zmanjšuje veselje do družabnosti sploh in seveda tudi do dela v družbi in organizaciji. Kako naj človek z interesom dela tu ali tam, ako ve, da pri vsem tem delu nima niti toliko, da bi nasitil in oblekel svojo družino? Je to sicer poglavje, ki je silno žalostno, vendar ne bo nič veselejše, ako ga zakrivamo...

Poleg tega je še nekaj. V vrstah invalidskih mas vlada ponekod (nočemo delati krivice in ne maramo trditi, da je to splošno) napačno umevanje dolžnosti in pravic, ki jih človek prevzame z vstopom v našo organizacijo.

Vovče resnice ni... Vendar, kako spoštuje današnja družba veslarja?... Kako spoštujejo kulturni in sili tiste neštete gladne in nekulturne, ki so gladni in nekulturni po krivici in ne po svoji volji?...

Valčki morskí so pljuskali ob čolu. Na desno, v vsej dolžini od Kraljevice do Bakra in do vrha brega so se raztezale kaskade vinogradov, parcelirane in zemljiškoknjižno provedene. Od morja do vrha je videti kakor stopnjice in med stopnjišči raste vinska trta, ki daje znamenito »bakarsko vodico«, pristna seveda le (po mojem mnenju) pri lastnikih teh vinogradov. Vsa zemlja za te vinograde je seve, nanošena na hrbtih vinogradnikov in zagrajena in zavarovana z zidom.

Lepa, romantična slika te kaskade, ko se ziblje čoln mimo njih.

Ko smo prispeli v Baker, je že parobrod »Split« stal pripravljen, da odpluje.

Izplačali smo starcu-čolnarju več, nego smo se pogodili. Veselo-ginjeno se je zahvalil. Samo eden... samo eden, ki je imel sopotnico svojo ženo, je dal samo pogojeno vsoto. Razumljivo... On vendar mora skrbeti, da bo trošil denar v zabavo ženi, a ne da bi plačal trud človeku dražje, nego zahteva človek sam. A žena, ki potuje gledat invalide na kongres, zahteva mnogo...

Pred odhodom parnika pa se je zgodilo, da sem moral ostati že en dan v Bakru. Trebalo je namreč počakati ostale delegate iz Ljubljane, ki pridejo šele drugi dan, ker bi drugače glede voznih kart na parobrodu postala zmešnjava in veliki stroški.

Ako sem vstopil v Udruženje, sem prevzel dolžnost ravnati se po naših pravilih in delati po svojih močeh za procvit in napredek Udruženja. To so moje dolžnosti. Pri tem pa sem seveda ohranil tudi pravice, zlasti vse pravice svobodnega državljana, kolikor mi jih gre po zakonu.

Ali sem potemtakem kot človek, kot državljan lahko član še kake druge organizacije, kljub temu, da sem član Udruženja vojnih invalidov?

Seveda! Saj ohranim svojo osebno svobodo vendar v polnem obsegu. Kljub temu, da sem član Udruženja vojnih invalidov, sem lahko član vsake gospodarske, stanovske, kulturne, politične organizacije ali društva, ki ne nasprotuje interesom Udruženja, le s tem pridržkom seve, da v taki organizaciji ne smem zastopati Udruženja ali nastopati v imenu vojnih žrtev, dokler ne dobim v ta namen od Udruženja potrebnega pooblastila.

To je po naših mislih edino pravo stališče.

Zaradi napačnega umevanja našega položaja s tega vidika je bilo že več nesoglasij in sporov, ki niso nikomur v prid, zato se nam je zdelo potrebno, da se vsa zadeva objasni na tem mestu.

Sličén je tudi slučaj, ki smo ga omenili uvodoma. Napadati koga po javnih lokalih zato, ker je član »Orjune«, je nesmiselno. »Orjuna« nima nič z nami, mi nič z njo. Zato je invalid prav tako lahko član »Orjune«, kakor je lahko član n. pr. »Sokola«, »Orla« ali »Delavske telovadne enote« ali kakega drugega društva. Menda vendar ne bo nihče tako nespameten, da bi zahteval, naj invalid, ki vstopi v Udruženje, potegne okrog sebe kitajski zid in se zapre pred celim svetom. Na ta način odklanjamo zlasti izobraženstvo od nas, kar gotovo ni v našo korist.

In še nekaj je, s čemur sami oviramo izobražencem pot v našo sredo! To je sumničenje, kakor ga kaže prav vzgledno uvodoma navedeni slučaj. Sumničiti koga, da izdaja naše interese, kljub temu, ko je znano, da je moško delal zanje, se nam zdi ali otroško, ali pa hudobno. Eno kot drugo je nevredno človeka, ki se je jeklenil v tolikem trpljenju kakor ravno vojne žrtve. Sumničenje je sploh lastnost, ki priča o tistem, kdor sumiči, da nima popolnoma čiste vesti, pa potem drugim meri čevlje po svojem kopitu.

Napisali smo te besede brez najmanjše primesi osebnosti. Zato upamo, da jih bodo naši čitatelji razumevali prav. Kjer se je ugnezdila ena ali druga izmed navedenih napak, tam naj poseže vmes uvidevnost naših članov in naj stori vse, da napake minejo. Uspeh gotovo ne izostane. Ako drugega ne, vsaj to bomo dosegli, da nam ne bo mogel nihče očitati, da smo brezbriznosti javnosti in zlasti inteligence napram nam še kaj krivi mi sami.

PODLISTEK.

Iv. Vuk:

Moja pot na kongres invalidov.

Zamislil sem se v njegovo življenje. 68 let je že na morju. Kje je njegova mladost in kakšna je bila. Ni je bilo, tiste mladosti. Razoran vrat priča to. Samo delo, večna skrb, kako bi zaslužil danes, da bi se nasitil. In vse življenje tako, vseh 68 let neprestana borba za vsakdanji kruh. Kaj je ostalo za zabavo, za razvedrilo, za izobrazbo?... Nič. Moderna žival, ki jo goji novi vek, prav v ničem se razlikujoča od one, v srednjem veku. In tisoče jih je, na milijone. Starost je tu, a počitka ni. Do zadnjega zdihljaja giblje vesla, a ko opešaš, tedaj umri. To je tvoja usoda in plačilo. Odpočitka ni. Prisvojili so si ga tisti, ki so ti potisnili zanj v roke delo. Oni počivajo neprestano. Oni uživajo, se zabavajo, izobrazujejo... Ti pa delaj, ker drugače propade vzame rajše tebe, čolnar-človek, nego kulturo... kultura in napredek človeštva vzame vrag. Naj

Morda so enake misli vznemirjale tudi tovariše, zakaj hoteli so, da oni veslajo. Ali stavec se je odločno uprl. Zagovoril je živahno, pripovedoval, da je na morju vse svoje življenje in da vesel ne da iz rok. Smehljal se je, češ, da nikamor ne pridemo in zamudimo ladjo, če on spusti vesla.

Kdo izmed tovarišev je razumel smisel in simbol teh besed ne vem. Jaz sem jih razumel.

»Nikamor ne pridemo in zamudimo ladjo, če on spusti vesla...«

Predsednik slovenske delegacije je določil mene, dasi mi ni bilo to prav nič po godu. Ali moral sem. Disciplina, o kateri smo vedno trobili drugim, mi je pogledala v oči in rekla:

»Hic Rhodus...«

Že sem imel uporno besedo na jeziku. Ali ta disciplina, brez katere ni trdne in pomembne organizacije, mi je vzela uporno besedo iz ust in jo vrgla v morje.

Kriv pa je bil tega nered, ki je potoval med Beogradom in Zagrebom. Načrt odhoda je ta »gospod« spreminjal in begal Ljubljano, dokler ni povzročil naglega odhoda nas četirih in mojega ostanka v Bakru, da počakam ostale. Ljudje, namreč, ki hočejo nositi povsod in pri vsaki stvari zvonec okrog vratu, povzročajo take neredne in dobro bi bilo, če bi se v bodoče taki, samovoljno privezani zvonci, kratkomalo razbili. Že na Kraljevic pri banketu sem opazil tako »veličanstvo« z zvoncem okrog vratu, ki je vedno trdilo:

»... jer nitko neće, moram da se barem ja brinem... A vi me slušajte, što vam kažem...« Njegova žena pa ga je gledala, kakor da je Aleksander Macedonski.

Tako se je zgodilo, da sem torej ostal in gledal, kako je odplul parnik »Split« s tovariši.

Še s palube mi je predsednik slovenske delegacije zaklical:

»Tovariš Vuk, glej, da jutri pravočasno preskrbiš kajute za vas vse, da se ne boste tako vozili, kakor danes mi...«

To mi je bilo v majhno zadoščenje. Natančno sem čutil, kako se je jeza v meni, še vedno nekoliko kipeča, hladila. Ker zaspani smo bili vsi, jaz

Atentat v Beogradu.

Atentat na ministrskega predsednika N. Pašiča, ki ga je izvršil 27. junija v Beogradu zasebni uradnik Rajič, k sreči ni uspel. Ministrski predsednik je zadobil le neznatne poškodbe, ki menda ne bodo imele hujših posledic za njegovo zdravje.

Z vseh strani tu- in inozemstva je prejel g. min. predsednik obilo čestitk pri tej priliki. Najboljšim željam za zdravje častitljivega državnika se pridružujejo tudi vojne žrtve v nadi, da posveti sedanja vlada našemu vprašanju vso tisto skrb, kolikor jo je treba, da bo invalidsko vprašanje v naši državi rešeno in s tem omiljen položaj bednih vojnih žrtev.

Podrobno delo.

Je to poglavje zase, ki pa je zelo važno za vsako organizacijo, zlasti še za tako, kakor je naše Udruženje. Ako hočemo biti odkritosrčni, moramo namreč priznati, da je naše Udruženje sestavljeno iz najrazličnejše orijentiranih stanov in slojev, katerih interesi bi se v normalnih razmerah prav pogosto lahko križali med seboj. Uprav radi tega je podrobno delo pri nas važnejše nego kjerkoli. Treba je namreč venomer pojasnjevati, zakaj smo se združili in zakaj je potrebno, da je vsaka vojna žrtev v državi tudi res član našega Udruženja.

Gotovo je, da je med vojnimi žrtvami pri nas mnogo takih, ki o organizacijah niso prav nič poučeni. To so zlasti ljudje po samotnih, od prometa oddaljenih krajih. »Je že tako, kakor mora biti«, si mislijo in mirno prenašajo vse, kar jih doleti hudega. Vendar — mnogokrat ni tako, kakor bi moralo biti! Glejte! Mi bi morali imeti svoj zakon, pa ga v petem letu še nimamo... Moralo bi se nas pri nadpregledih pravično ocenjevati, pa iz mnogih krajev prihajajo pritožbe, da se to ne godi. Morali bi imeti zadostno število zdravilišč in invalidskih domov, pa jih nimamo. Morali bi imeti možnost življenja, pa mnogim izmed nas primanjkuje celo najskromnejšega vsakdanjega kruha!...

Zakaj je tako?

Zato, ker smo preveč brezbrizni, ker smo prehitro z vsem zadovoljni in ker mislimo, da mora biti tako, kakor je...

Tu je polje za podrobne delavce v organizaciji. Ni treba, da si predsednik ali sploh odbornik tega ali onega odbora v okviru našega Udruženja, ni treba, da si bogve kako učen, samo srca ti je treba, zdravega razuma in zdrave, domače besede, pa si lahko prav dober, celo izvrstni podrobni delavec, ki boš koristil Udruženju in pomagal nebrojnim vojnim žrtvam.

Kako?

Prav lahko! Govori, razlagaj, uči in prepričaj ljudi, da v današnjem času more obstati samo tisti, kdor si pomaga sam. In ker je posameznik prešibak za izdatno samopomoč, se

na obali, oni na palubi. Jaz vsaj se bom naspal to noč, a oni bogve kako...

Zamahnil sem v slovo in na svidenje s klobukom, oni meni z rokami. Srb, kapetan-invalid, vesel dečko, mi je zaklical:

»Brate, nemoj hokati na večer po Bakru. Idi, da se naspavaš!«

Odgovoril mu je smeh ostalih, jaz pa zopet z zamahom klobuka in šel sem, da ubogam tudi njega...

Vzbudil sem se pomlajen in hvaležen, da sem moral ostati. Pogledal sem, če ni morda na meni sledov nočnih pohodov vojske stenice, o katerih sem slišal govoriti. Ni jih bilo, ali pa morda moja invalidska koža ni sposobna za take pohode.

Kmalu nato so se pripeljali ljubljanski tovariši — delegati.

Začudili so se, jaz sem jim pa važno povedal, da mi morajo biti pravzaprav hvaležni za žrtev, ki sem jo doprinesel za nje. Brez mene bi ne mogli niti v Split. Če so mi verjeli, ne vem, ali meni se je hotelo, da sem važen. To je človeška slabost in se rada večkrat loti človeka. Jaz sem pa, kajpada tudi človek, čeravno invalid.

Dan nam je potekel v dolgočasju. Opazovali smo, kako so ribiči lovili ribe, posebno tunje. Na visoki lestvici je sedel ribič, menjaje se in opazoval vodo pred seboj, v kateri je ležala mreža, kakor »vedeta« na poljski straži in štel ribe, ki so zablodile v mrežo, kakor pastir ovce. Dan je bil vroč, da smo se potili celo v senci, a ribič je vseeno sedel na svojem visokem mestu in se peklo.

(Dalje prihodnjic.)

mного šibkih, ki jih družijo ista vez gorja, strinja v društva in organizacije, kakršno je tudi naše Udruženje. Zato smo tu, da se potegujemo za svoje pravice, da pomagamo sleherni vojni žrtvi in da dosežemo na vsej črti zboljšanje našega položaja.

To pripovedujte brezbriznim in malovernim. Pripovedujte jim natanko, razlagajte jim svoje trditve na vzgledih, ki so vam morda znani iz vaše okolice ali celo iz vašega življenja. Bodite apostoli misli našega Udruženja in ne utrudite se nikoli. Ni dovolj, da poveste to enkrat, ampak povedati je treba desetkrat, stokrat, da, tudi tisočkrat in tolikokrat, dokler poslednje vojne žrtve, ki morete priti do nje, ne prepričate o resničnosti svojih besedi in ne privedete v naše Udruženje.

Ako nam vzraste kmalu zadostno število takih podrobnih delavcev, potem lahko mirno

Naše vprašanje z moralnega vidika.

Joj nam zapuščenim! Zemlja, naša bogata zemlja nima sredstev, da bi ohranila nje, ki so jo osvobodili.

Žalostno! Peto leto mineva, mnogo je bilo shodov, mnogo sej in konferenc, celo kongresov in učenih razprav ni manjkalo, mi pa le nimamo kruha. Vojne žrtve so zapuščene, so pozabljene. Čas gre mimo njih, pa ne le mimo njih, ampak celo preko njih.

Nekateri pri nas mislijo, da se godi tako samo v Sloveniji, povedati pa jim moramo na žalost, da ne vlada ta naravnost grozanska brezbriznost napram vojnim žrtvam samo v naši ožji domovini, temveč povsod in po vsej državi, tudi v Srbiji, tudi tam doli, povsod, povsod...

Nastane vprašanje: Kako pa je to mogoče? Kako je mogoče, da nas ne vidijo ljudje, kimaajo vedno in povsod polna usta patrijotizma, ljudje, ki noč in dan govore o delu za narod! Križ božji, kaj pa je tisti patrijotizem, kje pa je tisti narod, ki baje naši veljaki delajo zanj?

Pet let, pet dolgih let!... Vse smeri naše politike so si medtem že podajale vladno krmilo, vse so nas pustile na cedilu. Vse so govorile o patrijotizmu, o državotvornosti in o narodu, nas pa ni hotela videti nobena. Mi smo bili vsem kakor Job na gnojišču. Dokler je Bog dajal, dokler smo točili kri, da so lahko valili nešteti gnezda svojih milijonov v njihovi toploti, dotlej smo bili dobri. Danes pa...

In zdaj?! Kje je čut patrijotizma, kje je narod? Tisti, ki radi venomer govorite o vzorih, o ciljih, o požrtvovalnosti, kaj ste res pozabili, da tudi mi, invalidi, vdove in sirote hodimo po zemlji jugoslovenski, da želimo tudi mi žarek solnca in košček kruha? Vdove naših padlih tovarišev so prepuščene same sebi: Pisali smo že nekdanj na tem mestu nekaj o tem: Ako žena uglednega bogataša zagreši kak prestopek, je vse dobro! Ej, ona ima pare in moža, ki jo štiti s svojim imenom in svojim kapitalom! — Ako vdova našega padlega tovariša, stisnjena v bedo in obremenjena morda s kopico otrok, brez upa na zboljšanje svojega položaja, brez nade v pomoč, pade, samo za las pade s tira, tedaj —! Vse plane nadnjo, vse jo psuje, vse išče paragrafov in zakonov, ki velevajo taki ženski sramoto in kazen.

Tu, tu je naše vprašanje. Vi, ki čuvate, vi, ki sodite, kaj vas ni strah in sram, da čuvate in sodite brez srca? Ali ste šteli solze, ali ste otipali žulje teh ubogih in zapuščenih? Prejokane oči, dnevi brez upa, deca brez hrane in obleke, to je delež naših vojnih vdov. Mi pa, vojni invalidi, ki smo sami v bedi, mi jih umevamo in čutimo z njimi. Nam gre sodba o njih. Ni namreč poklican soditi trpečega, kdor še ni nikdar trpel. Lahko je komu po zakonu jemati pravice, lahko je kaznovati neoboroženega, toda kje ostajajo pri tem lepe besede o ljubezni do domovine?!

In naša deca! Kaj je z nesrečno našo deco? Po barakah in beznicah se potika, po temotnih, vlažnih luknjah, po prenapoljenih revirjih tr-

in z velikim zaupanjem gledamo v bodočnost, kajti prepričani smo lahko, da bomo dosegli vse naše pravice, ako bomo složni in edini.

Ali pa prinaša tako delo tudi osebne koristi dotičniku samemu? Ali ni morda zanj posebej ta čas izgubljen? — Ne, nikakor! Tako delo koristi tudi vsakemu posameznemu podrobnemu delavcu samemu, kajti blagor njegovega sotrpina je tudi njegov blagor. Ako ni morda danes slučajno v posesti vseh svojih pravic, ne veš, če boš tudi jutri še, ako ne boš imel za seboj močne zaslonbe. Ta zaslonba pa je ravno Udruženje, ki te kliče, da ga pomagaš krepiti in jačiti s svojim delom.

Kdor enkrat to ve, gotovo ne bo več okleval in se obotavljal, ampak pojde nemudoma na delo. Uspeh gotovo ne izostane, najjasneje in najbolje pa ga bo videl takrat, kadar bo v tem ali onem oziru rabil pomoči.

pinov in izobčencev išče svoj krov. Očetove besede ni ali pa je oslabela, medla, bolna in pohabljen, kakor oče sam. Kaj ste storili za deco vojnih žrtev? Z besedami je ne rešite in je ne rešujte! Kaj pomagajo naši deci besede o treznosti, ako mora nočevati po beznicah, kaj nam pomaga boj proti tuberkulozi, ki ga bojujejo pri nas ljudje po banketih in slavnostnih razpravah, ko pa mora dostikrat naše slabotno dete ležati v isti postelji poleg tuberkulozne, skoro umirajoče matere!...

Nismo demagogi in naš namen ni ščuvanje, dasi je zlasti pri nas v Sloveniji skoro prešlo v modo, da vse, kar reče ali piše kaka vojna žrtev, velja kot protidržaven akt. Poniževal bi sam sebe, ako bi napram njim dokazovali ljubezen do te države, kajti mi smo jo ljubili prej, predno se je marsikomu izmed njih sploh sanjalo o njej. In prav zaradi te ljubezni imamo pravico zahtevati tudi moralo v postopanju proti nam!

Ako sodijo zločinca, apelira zagovornik redno z moralnega stališča na eno ali drugo olajševalno okolnost, ki potem več ali manj upliva na sodbo. Ako torej zločinci zaslužijo to, zakaj ne bi istega zaslužili mi, ki nismo zagrešili drugega nego to, da smo se pokorili pove-ljem?!

Doslej te dobrote, ki jo je deležen celo najpropalejši državljani, mi — vojne žrtve — nismo bili deležni. Hočete dokazov? Evo jih!

1. V petem letu obstoja naše države še nimamo zakona o pomoči invalidom, vdovam in sirotam.

2. Invalidske pokojnine dosegaajo komaj višino zneska, ki ga človek vrže beraču, da se ga odkriža.

3. Niti te pokojnine se ne izplačujejo redno. (Pisec tega članka n. pr. je ni prejel že izza novembra l. 1922.)

4. Naše pravice so dostikrat samo na papirju. Kdor ne verjame, naj preštudira prvo redukcijo uradništva pri nekem oddelku pokrajinske uprave v Ljubljani ali pa ukrep, da državni uradnik ne sme biti funkcionar Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot.

5. Skozl naša zdravilišča za tuberkulozne lije lahko brez ovire božji blagoslov v obliki dežja! Kdor ne verjame, naj bi si ogledal Brestovac pri Zagrebu, kakršen je bil v septembru l. 1922. Jaz sem ga videl!

6. Ako invalid na cesti ne pozdravi nekega državnega uradnika, se s tem pregreši in mora čutiti njegovo pest. Resničen slučaj iz tega področja je znan! —

Je torej tu morala? Vsak pošten človek mora reči, da je ni. Brez morale ni zakona, ni srca, ni milosti. Vsega tega pa so pri nas, kakor sem zgoraj omenil, deležni celo — zločinci! Potemtakem mirno trdimo, da pri nas stoje vojne žrtve po svoji vrednosti — za zločinci!

Še enkrat povemo: nismo demagogi, le suha dejstva smo hoteli navesti, ker jih obžalujemo in ker nas bole in ker govore več, nego bi mogle naše skromne in okorne besede!

Žrtev bede.

Dannadan postaja hujša, neznosnejša in težja peza življenja. Iz vseh ust slišimo danes kakor eno samo, strašno in proketo pesem zgolj tarnanje in tožbo. Vse kriči o bedi, o pomanjkanju, o moreči skrbi, kako si v metežu skrbi in nadlog ohraniti golo življenje. Dannadan prinašajo časniki strašne slike najraznovrstnejše socialne boli: ropi, umori, tatvine, po-

neverjenja in sploh prestopki in zločini vseh mogočih vrst so na dnevnem redu.

Nočemo se spuščati v brezplodna razmišljanja in dolgovozna razglabljanja o vzrokih teh pojavov, ker vemo, da jih na ta način ne bomo odpravili.

Eno je vendar gotovo: v veliki meri je kriva vseh navedenih grozot beda, ki danes kruto gospodari pri nas. Želodec pa, ki rabi hrane, ne vpraša, kaj sme in kaj ne sme, ampak se zado-

volji, kakor pač more. Žalostno sicer, obsojanja vredno s stališča morale v vsakdanjih zakonih življenja po neovrgljiva, železna resnica...

Ako čutijo strašno težo življenja v toliki meri dandanes celo zdravi ljudje, v koliko večji meri jo morajo čutiti šele pohabljeni, znamenovanci, vojne žrtve, ki se jih vse ogiblje in ki ne morejo tekmovati glede dela z zdravimi! Tu, tu je šele doma beda, tu kraljuje obup, ki mu je težko priti v okom. Najnovejši dokaz nam je spet dal invalid Josip Vuga iz Dražgoncev, ki se je te dni na progi med Pragerskim in Cvetkovi vrgel po vlak. Živel je v bedi, prosil je podpore, a prejel je ni, gotovo vsaj ne v taki meri, da bi mogel zamašiti žrelo najbesnejšim skrbem.

Trpko obide človeka, ko čuje to vest. Usoda se je siromaka usmilila pred časom, vojna mu je prizanesla. Vzela mu je sicer zdravje, ni mu pa vzela življenja. Zdaj je pa — družba, ta naša humana družba!... Njej se ne zdi vredno, da bi pravočasno resno zamislila, kako naj pomaga vojnim žrtvam in na kak način naj jim omogoči životarjenje (kajti življenje itak to davno ni več!), ampak pusti, da si vojni invalidi sami iz obupa, v kakršnega jih tira pomanjkanje, da si sami, sami jemljejo življenje!

Ali je še treba naših besedi, ko molče kriči nedolžna kri na hladnih tračnicah železnih ških?!

Slučaj kriči po remeduri, obenem pa glasneje, nego vse naše izgovorjene zahteve, kliče: »Na mesta, ki upravljajo invalidske zadeve, nam dajte ljudi sreca, ljudi čuvstva in poštenega usmiljenja, ne pa — — —«

Tega ne izrečemo, da nas nazadnje še ne pride spet kdo bičati s paragrafi!

Še enkrat »čebele in troti«.

Svoj čas sem bil napisal kratek članek, ki je imel naslov: »Čebele in troti«. V njem sem se bil omejil samo na našo organizacijo, ki sem jo skušal premotriti s takim očesom, s kakršnim čebelar pregleduje svoj panj.

Danes preidem k drugi točki ter jo hočem pregledati z istega vidika, kakor sem zadnjič našo organizacijo. Podobna je namreč tudi ta druga organizacija panju, le s tem razločkom, da je mnogo večja, nego naša, ki se je razvila samo v njenem okviru.

Ta drugi veliki panj, ki mislim nanj, je naša država.

Odvč se mi zdi povdarjati in dokazovati, kdo se je zanjo največ žrtvoval. To je itak znano. V naslednjem hočem povedati samo to, kar doživljamo sproti.

Po večmesečnih povolitvenih ceremonijah, ki bi se lahko končale v štirinajstih dneh, so se namesto stvarnega parlamentarnega dela začele skupščinske seje, podobne političnim preprirom, ki spadajo preje v kako zakotno gostilno, nego v parlament.

Par zakonskih načrtov, ki jih je vlada predložila skupščini, nam bo prineslo v glavnem le nova bremena, ki bodo z njimi najbolj prizadeti mali kmet, mali trgovec in mali obrtnik, torej sloji, ki štejejo največ vojnih žrtev v svojih vrstah. Da bi se naši poslanci zavzeli za kake olajšave vojnim invalidom, o tem ni govora; da bi se zavzeli za vojne žrtve pri zakonu o redukciji uradništva, o tem tudi ne; da bi pospešili rešitev invalidskega zakona, katerega zavlačevanje ogroža stotisočim življenjem, to pa še najmanj. Kratkotamo nič! Poslanci polemizirajo v parlamentu, mesto da bi vestno vršili to, kar jim je narod zaupal. Bogate dnevnice so jim vendar gotove.

»Pa vsake stvari je enkrat konec,« so rekle čebele trotom. Tudi vaša moč bo minila, ko boste ne vredni zaupanja stopili pred narod, ki vas bo sodil, kakor si boste sami postlali.

Pozivamo vas, dokler je še čas, da ste vi narodovi pooblaščenca, ne narod vaš. Preveč napet lok počni. Mi ne moremo več čakati, mi hočemo zakon, ki bo res naš zakon!

To je naš klic iz tisočerih grl, da ga sliši ves svet! To je naša zahteva in od te ne odnehamo. Svaka sila do vremena.

Fabjančič Avgust.

Opomba uredništva: Predstoječi članek pričujemo v celoti, ki je vestna, morda naivna, vendar pa gotovo nepotvorbena slika razpoloženja v masah invalidov in vojnih žrtev sploh. Glede ene in druge točke je stvar mogoče črnogleda; kajti baš glede zakona je že neki poslanec interpeliral ministra za socialno politiko in

je tudi prejel odgovor, s kakršnim se je zadovoljil. Vendar pa je gotovo, da je težko čakati pet let, pet dolgih let. To vemo najbolje mi invalidi, to je pa gotovo uvidela tudi vlada. Zato vsi pričakujemo takojšnje rešitve našega vprašanja.

Uradni del.

+ **PRIJAVA ODBORNIKOV.** Izvršni odbor pozivlja sledeče podružnice, ki se še niso odzvale kljub opetovanim opominom v »Vojnem Invalidu«, da prijavijo imena odborov in poklic istih in sicer: Gornja Radgona, Jesenice, Smarje pri Sevnici in Smarje pri Jelšah. Poleg tega pa niso še prijavile poklic posameznih odborov naslednje podružnice: Beltinci, Brežice, Črnomelj, Domžale, Guštanj, Konjice, Kamnik, Moravce pri Kamniku, Metlika, Novomesto, Ormož, Radovljica, Slovenjgradec, Velike Lašče in Ziri. — Predoznačene podružnice pozivljamo ponovno, da izvršijo čimprej njihovo dolžnost.

IZVRŠNI ODBOR.

Naše gibanje.

* **Slovenjgradec.** Pisarna vojnih invalidov se nahaja sedaj v Crkveni ulici št. 71, na dvorišču. — Vsi vojni invalidi, ki še niso bili zaslani radi izpolnitve matičnega lista, se naj do 1. julija t. l. sigurno v tukajšnji pisarni zglasijo ter prinese s seboj Invalidsko spričevalo in člansko knjižico. Vsem članom se naroča tudi one invalide, ki še niso tukaj včlanjeni vsled vpisa in naložitve matičnega lista do 1. julija t. l. seboj privedi. Dne 1. julija t. l. se v čitalnici vrši odborova seja. Pričetek ob 10. uri 30 min. Odborniki, ki se brez pravnega upravičenja te seje ne udeležijo, bodo v prid tiskovnega sklada »Vojnega Invalida« kaznovani.

* **Invalidski kongres in odbori.** V »Jutru« od 26. t. m. piše neki neinformirani pisec, da se je na invalidskem kongresu po zavzetju stališča glede bodočega invalidskega zakona izvolil tudi nov odbor invalidskega združenja kraljevine SHS, s sedežem v Beogradu. V tem odboru da so zastopani delegati vseh večjih mest države in tudi Slovenija in dva zastopnika iz Ljubljane ter enega iz Ptuja, Celje pa, kjer se nahaja invalidnica in močna podružnica z več kot 300 člani, ni zastopano. K tej neresnični trditvi, ki mogoče po nepotrebnem vzbuja nezaupanje med gotovimi invalidi, je treba pojasniti faktično stanje. Izvršni odbor iz Ljubljane ima v Beogradu pri Središnjem odboru enega stalnega odbornika, katerega imenuje sam, vendar ga pa do sedaj še radi pomanjkanja sredstev ni poslal doli. Poleg tega pošilja izvršni odbor na plenarne seje središnjega odbora še po enega delegata v širši odbor. Sedaj pa dokler nimamo še stalnega svojega odbornika v Beogradu, se pošiljata dva delegata k plenarnim sejam. Oba delegata pa morata biti člana izvršnega odbora, ker podružnice nimajo zastopnikov v središnjem odboru, toraj ga tudi Ptuj ne more imeti. Pač pa je delegirala Slovenija na državni invalidski kongres po 15 delegatov iz podružnic poleg 4 zastopnikov izvršnega odbora, po zadnji spremembi pravil bo pa prihajalo iz podružnic le po 10 delegatov. Kar se pa tiče bodočega invalidskega zakona, mora biti vsakemu, kateri zasleduje iz časopisov položaj v skupščini znano, da ima sedanja vlada v programu sprejeti takoj za uradnim tudi invalidski zakon. Brez vsakega dvoma bo Udruženje vedno nastopalo z vso energijo za izvojevanje zakonskega načrta, ki je bil izdelan na medzvezniškem kongresu v Ljubljani. Toliko v pojasnilo onim, ki brez vsakih informacij objavljajo netočne članke in s tem sejejo prepire med članstvo.

Razno.

— **Invalidom, ki razlagajo svoje težave in nezadovoljnosti z enim ali drugim ukrepom odborov po raznih dnevnikih, sporočamo enkrat za vselej, da je glasilo vojnih žrtev na slovenskem ozemlju edino »Vojni Invalid« in ne ta, ne oni dnevnik ali list sploh. Kar imate povedati javnosti potom tiska, povejte potom svojega glasila. Ako se vam to ne zdi vredno, se tudi Udruženju ne bo zdelo vredno, da bi se oziralo na vaše želje, predloge ali kritiko. List je naš, mi imamo v njem edino besedo; komur se pa zdi ta beseda in ta prostor morda prenizek, ne spada med nas. Toliko za enkrat!**

— **Slovenjgradec.** Dne 6. januarja t. l. je preminul naš ljubljani in nepozabni tovariš, invalid Franjo Šatl, po domače Spobijanov v Dobrni, št. 56. V vojni je nalezl malarijo, ki mu je sedaj v najlepši moški dobi — bil je star 36 let — končala

življenje. Bil je zelo marljiv, povsod čislán in priljubljen. To je dokazal tudi žalni sprevod, ki se ga je udeležilo nenavadno mnogo občinstva in enajst tovarišev vojnih invalidov podružnice Slovenjgradec z vencem in z društvenim žalnim trakom. Pri cerkvi mu je zapelo šmarsko cerkveno pevsko društvo pretresljivo žalostinko »Vigred«, na pokopališču pa krasno »Nad zvezdami«. V imenu domačinov in občinstva se je ob odprtem grobu v pretresljivih besedah poslovil od pokojnega preč. gospod dekan Lenart, v imenu tukajšnje podružnice Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot pa v jedratem govoru predsednik nadzornega odbora, tovariš Rudolf Goljat. Žalujočim starišem, ki jim je že preje kruta vojna iztrgala dva sinova in je zdaj šel naš dragi Franjo kot tretji za njima, izrekamo naše iskreno sožalje. — Število vojnih žrtev se krha, nam preostalim pa bodo živele vedno v živem in prisrčnem spominu.

Zalosten pogreb vojnega invalida.

Dne 22. junija 1923 smo spremili k večnemu počitku iz bolnice Usmiljenih bratov v Kandiji na Šmihelsko pokopališče tovariša Antona Brudarja, katerega je pobrala jetika, ki si jo je nakopal v vojni v najlepši moški dobi.

Pogreb je bil seveda, ker ranjki ni imel premoženja, brez spremstva duhovnika in brez zvonenja pri farni cerkvi v Šmihelu, ki je oddaljena od pokopališča le par sto korakov. Vdova je celo zatrljevala, da je zvonjenje plačano.

S solzami v očeh smo se poslovili od sveže gomile z zavestjo, da bode Vsemogočni ranjkemu na onem svetu bolj usmiljen, kakor so mu bili na tem svetu oni, za katere je dal zdravje in življenje.

Vdova pokojnika je boleha žena brez vseh sredstev in ji ni bilo mogoče nabaviti krste in plačati duhovnika za spremstvo rajnika na zadnji poti.

Tukajšnja podružnica je zvedela za smrt in pogreb tovariša Brudarja še le par ur pred pogrebom. Takoj se je interveniralo v bolnici za dostojen sprevod. Toda v bolnici se je povedalo, da za pogrebe invalidov ne dobe nič povrnjenega, ker za to baje še ni kredita v Ljubljani in tudi vdova nima nikakega premoženja, zato se vrši pogreb brez spremstva duhovnika.

Toraj država, katero smo mi z našo krvjo postavili, nima toliko usmiljenja z nami, da bi nas vsaj, ko dokončamo tek življenja, dala dostojno pokopati, ampak invalida se zanese v jamo kot šnoparja brez premoženja, ki ga je alkohol umoril v čestnem jarku.

Ranjki Brudar je bil tudi član novomeške »obrtiške godbe«, ki spremlja na zadnjem potu vsacega, če je le potem pijača, svojega revnega člana pa ni spremlila.

Da, da, denar sveta vladar!

Tebi dragi tovariš Brudar pa kličemo: na svidenje nad zvezdami!

— **Dopisnikom!** Stvari, namenjene za list, pišite samo po eni strani papirja in po možnosti s črnilom. Kdor se more poslužiti celo pisalnega stroja, tem boljše!

— **Današnja številka** se je zakasnila zaradi dveh zaporednih praznikov: Vidov dan in Petrovo, ki jima je po enem samem delavniku sledila nedelja. Toliko naročnikom v uvaževanje, da ne bodo morda dolžili zakasnitve — upravištva.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Več člankov smo morali zaradi pomanjkanja prostora odložiti za prihodnjo številko. Med drugim je moralo izostati tudi zanimivo in šegavo »Kibičovo pismo«, ki bo našim čitateljem gotovo tembolj dobrodošlo v prihodnji številki.

Za tiskovni sklad so darovali: Jenko Franc, bandažist v Celju 10 Din, Zupan Ludvik, Radeče pri Zidanem mostu 9 Din, Trebušak Franc, Ilovica-Ljubljana 5 Din, Podružnica v Murški Soboti 50 Din, Neimenovani, Ljubljana 5 Din, Sitar Anton, Ljubljana 10 Din, Kokovec Alojzij, knjet. Šola, Sv. Jurij ob juž. žel. 6 Din, Černe Pavel, Ljubljana 25 Din, Neimenovani, Ljubljana 5 Din; skupaj 125 Din. Vsem iskrena hvala! Naj bi našli ti požrtvovalni vzgledi mnogo, prav mnogo odmeva!

Pisalni stroji itd.
mehanična delavnica (popravilnica)
Ljubljana Šelenburgova 6, I.

L. Baraga

Odgovorni urednik: Franc Belinc.
Tisk tiskarne Makso Hrovatin, Ljubljana.